

Timoteeo rai

Faborohacha letoai coroataja

**Coaiteen enacoauneein Timoteeo rai
quiricha laenaa Faborone**

1 ¹Jeriha Cana Coaunerana jaunte caletaoe, Jesocurisito que cachauru relaanune, esenetaauruhane ichaonaa esine raauruhane coinia. ²Ii raine enacoauneein laenaunra quiicha belaai cacalabi Timoteeo. Raotojoein neeine coinia, rai raotonoque ii rausajeein ii coroatajaneeuruine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoain.

**“Nariha,” naain ichoreniha
Cana Coaunera coroajeeun**

³Jerichanejeein aichejetocuruha caferateracurune rijijieina Cana Coaunera belaain, nere tonoraaein casuujuja coaraain neeun. Itolere banana janotiin netojoein Cana Coaunera bajeabajacaumne jana casuujuaniha neeoritohine, “Nariha,” naain ichoreniha Cana Coaunera coroajeeun.

⁴Itolere banana inonta baca raainaaine coaaujeeun. Nii jaunna ichoaranaa jereun, jataen raotojoein raachoojoein nihanune coinia. ⁵Ishuujuja coarain Cana Coaunera esenetaaine quena, casuujuja ereerejeun coaaucuaunne. Jerichanejeein techu Cana Coaunera esenetaaurelu edaae

Loira, choba Eonise, naaonjoaaihunri. Nii jaunna, “Daae, rai neba, naaonjoaaihunri rijijieeinte esiniae rauhijiriin Cana Coaunera tonorae Timoteeo,” naain casuujuja ereerejeun.

**Atiin coejelanaala, “Canacaanu
Curuaanaa Jesocurisito ere
tonoraera nichaaun” naain
joaenrein cacha rai beeu.**

⁶Nii jaunna ichet aitoon, atiin enacoauneein que nemucuhin, nii Cana Coaunera tenojoin amihanenaa ichaaine coinia. Nii ichouturi choae caccoi meecaanune jana Cana Coauneraacha tei amihanenaa ichaau. ⁷Coa casiha. Coatiha casiinaa najaannu que rai esenetaera suujua corihei Cana Coaunera. Laraajiin, neunaain, Cana Coaunera, leeochaauru, naaonjoain belaain nererojoeaelanaala neein, suujua coaraain nihane coinata esenetaera suujua core Cana Coaunera.

⁸Atiin coejelanaala, “Canacaanu Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraera nichaaun,” naain joaenreein cacha rai beeu. Coa caresero cuhane caseteco neein nihanune que necoehiha, Jesocurisito que cacha relaanune coreniha caseteco neein nihanune jaun. Aihana jaun, iitonai Jesocurisito que cacha relaaine coreniha, iitonai

lerohecaauruhane, atiin laraajiin neeunaain neeu. Ii coroatajanerichaain Cana Coaunerana jaunte, abaantaain neunanaa naineriquiin.

⁹Caohachaain nihacachene que ainaa tocohaneeinte, cana cotijiaain cana rae Cana Coaunera, acaihanejein nere tonoraera neein nihacachene coina. Niritiin jaurianejeein aitiin cacha coaunaane jaunte, Jesocurisito cacha nichaachene coreniha cana belaaain cana rae Cana Coaunera. ¹⁰Nitohanihana jaunte jianacoон cana teranu que Jesocurisito letoae Cana Coaunera, coaraain coitucuhacachene coina. Cana coreniha ohin ichanaa Jesocurisitona jaunte, ohacachene necairichanaa coraelanaala, nculucohin onaacharanejeein nerichaachein coaiteen turuha Jesocurisitone.

¹¹Nii jaunte canu cocoainaain caenoaain caletoae Cana Coaunera, rai nere beebejeein Jorioniheichuru relaanune coina. ¹²Nii jaunna chaque casilanaala nere beebejeein cachaauru relaanune coreniha, caa catohaneein caseteco neein neeun niqui, nena coejelanaala caa neeun, cana coroatajanaera coitucuhanune jaun. Acate laen naine cacorataaneein cacoeraihai ne, coaiteen enacoauneein turuhane reeintiaain.

¹³Nii jauriaa ichelaanulune rijijieein ichaehajeein neeu. Jesocurisito cacha nichaachene jaun, coanete Jesoso esenetaain, Cana Coaunera, leeochaauru, naonjoain belaaain nihacache. ¹⁴Cana suujuua cuhane ichaoha Cana Coaunera Suujuena jaun uhaaain, atiin que neeunaain nii ichei Cana Coauneraacha tenojoin erenaa rauhi tonoraain ichaau.

Cacoelaain cacorataaniha Onesiforo ne

¹⁵Nii coitucuhine tocohaneeinte caque jaolecoore saain Asia cocoaichacuru.

Fijelo, Eremojene, naonjoaaihunri nihanatiinte saain caque jaolecoore.

¹⁶Onesiforo sinijiera, bereecuru, naonjoain belaaain coroatajaneeine Cana Coaunera atiin carai, arai saain cacoelaain cacorataanihane coreniha. Acate caseteco neein nihanu natiin, cacoreniha necoejelanaala cacorataane.

¹⁷Cau Romau turuhinte, mainajeein amuhemujueein caariin, tabichia cauruhi atiin cacorataane. ¹⁸Nii choae tacaain techu, nii Efesoo nihaca jiniiquiine bana, jataain cana coroatajanelu nii Onesiforo. Nii coreniha atiin belaaine Cana Curuaanaa Jesocurisito, inae coaiteen cau chauratane que turuhane bana.

**Coujuriu Jesocurisito ere tonoraera
neein nena tocohaneei
necaichanaa abaantaain neeu**

2 ¹Laraajiin atiin neeunaau, ichorataaniha Jesocurisitona jaunra cacalabi.

²Cha teeinti letoaera nihane erenaa tonorain ichae, nii coaraain relaaute leeochaauru relaera neein neeine. Inae arai saain cachaauru relaanune jana, aonajerejetohilune jaun, nii rijijieein acaaaru relaau.

³Charijieein teeinti letoa acaaaru curuaanaane, atiin necairichanaa abaantai ichacure caohati soondarooru laraajiuruhane. Nii rijijieein coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohaneein necairichanaa abaantaain neeu. ⁴Joaenreein cacha rijijieein ichaonaa nainihei soondaro. Curuaanaa ere tonoraain nihanete ne. Nii rijijieein chu cana Curuaanaa neein niha Jesocurisitona jaun, abaantaain nere tonoraacachenete ne, rai letono neein nihacachene jaun.

⁵Charijieein teeinti necoatijiaacane, cacha amuritonaa nainenihaca necoati-

jianaa beraicha ere tonoraain necoati-
jiae ni hacane. Nii rijijieein techu nii
Moconajaera amuritonaa nainenihaca
Cana Coaunera Ere tonoraenihacane.

⁶Charijiein teeinti temule jaacane jana
inae ni hane, tonajelanaala caje raain
que lenoneein ni hacache. Nii rijijieein
techu Cana Coaunera tenojoin
amihanenaa ichacaachene, tonajela-
naala raotojoeein nerichaachenee,
itolere que cana belairichaain Cana
Coaunerana jaun.

⁷Caa caitoonjoan que ishuujua
ereerejieein coaacute, coitucueneeine
ichorataanemiin Cana Coaunera,
aonaain coitucuhine coina.

Jesocurisito que coaaucu

⁸Cana Curuaanaa inoaainsi Rabiri
feratenojineein niha Jesocurisitone que
ishuujua ereerejeeu. Acate ohane caje
ichanae. ⁹Nii beebejeein relanajaanune
corenihate, leeoche ataebinae chara
tocohaneein *cadena* que canu cositeein,
catohaneein cacasetecaare niqui, nete
caa quere cacha relaanune jaan
cositenaa naineurene laen.

¹⁰Nii jaunna itolere necairichanaa
abaantaain atiin Cana Coaunera
janiinohinchuru relaaun, Jesocurisito
coreniha jianacoo neein, nitajenaa
charanejeein neeruha Cana Coaunera
janiinohinchuru cachaurune coina.

¹¹ Esinaena rauhijiiriin aitoreeunni.

Cana Coaunera esenetaain
ohacachenete aina ichaoricha-
chein.

¹² Necairichanaa abaantaacachenete,
aina rai Cojoanonaa que
nerichaachein.

Que jaolecohacachenete, acaaetonai
cana que jaolecoreein.

¹³ Cana aitoonjoan ichaenihacache-
nete, aca laen naitoonjoan ichaa
cureein.

Nitohaneein laen niha acana jaun.

Caohachaain suujua coaraain niha Timoteeone

¹⁴Caohachaeniha nitohanaina jaunna
ichei aitoreeunni, suujuatenajaain
neeine coin, nabana nitohaneein
neeruuhane coataa. “Coa erenaa
laaojoriicha coreniha ita cotaaine
rijitocoache,” naain Cana Coaunera Ere
beeureraa suujuateeu, atiin Cana
Coaunera notaracae. Nelatihei erenaa
laaojoriicha coreniha ita cotaicha
rijitiin iriha cachane, nabana que
nererojoecaain neeuruha aohanraaurune
coataa.

¹⁵ Atiin naineene jaun uhajeein Cana
Coaunera Ere que relanajaun rauhijiiriin,
charijieein teeinti ai leeinjiin cacha,
laraajiin amihanihane letoaera que
necasaene nii rijijieein Cana Coaunera
acatiha caohatiin ichei amihanenaa niicha
tei ichaa. “Caohatoha chamijaneonra,”
naain ichei iriha Cana Coaunerane coin.
Jana rauhijiiriin relanajaeneenete ii
necoeje chanureein Cana Coaunera.

¹⁶ Aihana jaun, coa Cana coaunera
coitucuuruhi rijitiin erenaa baaso que
irihache, nabana nirijein cuajeein
Moconajaeraacha ere tonoraaiichene
coataa.

¹⁷ Charijieein teeinti, nijiiriha cachane,
inae suujua lomoha nii cunaine ohe. Nii
rijijieein techu, nii erenaa baaso que
ereerejeein tonoraaiichene, inara suujua
lomoha nii erenaa baasone nitajih
curiquicheein. Nii corenihate nitajeeure
Imeneeo, Fileto, naaonjoaaihunri,
¹⁸“Chabana oo caje enacoauneein
nejaberecaain nichauraain nerinaain
cacha,” naauruhana jaun. Niritin
ereeuruhan jaunte, nererojoecaare
acaaaru aohanraauru tabaauru.

¹⁹ Nii jaun, “Cana Coaunerate esinaen
esenetaeraauru suujua coitucue. ‘Cana

Coaunera coitucuera nichaaun,’ naain iriha chunei cachane, baasoneein ichaothane jianemiin,” naa Cana Coaunera Erena jaunte, esinaen Cana Coaunera cachaneein nihacachene coitucuhacache, inae nii jianeein nihacachena jaun.

²⁰⁻²¹Charijieein teeinti coriquihona loreri asaae ne itolere coata coreti caje ichanohin ojoachu, baichaje, atane caje ichanohin ojoachu, baichaje, dorohe, enuha caje ichanohin jecoro, coshara, erauru, naaonjoain; tabaauru nelateein joaenreein lenone curunu que; jana tabaauru nechu jataain joaenreein calani joanaana jaannu que nelatei. Nii rijijieein techu, osa jianeein Cana Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraacachene, nelatiha curichaacheein Jesocurisito cachaneein joaenrein amihanenaa caohati ichacaachene.

²²Aonaau. Enamanaa neeine rai caohacha tocohaneein nenaas baaso caje nauruu. Suujua coaaraauru cachaauru aina jiniiquiin Cana Curuaanaa bajeabajjeein neeu. Cana Coaunera tenojoin ichaonaa rauhi sacuhin, esenetaain Cana Coaunera, chamute cacha naaonjoain belaain raotojoeein neeu.

²³Casaje que ita rai ereereecuruha leeochaurune coa iriha, nabana ita bajiaain ita cotaachene coataa.

²⁴Nainihei Cana Curuaanaa Jesocurisito ere que cacha relaeraneein nenaas namute cacha aina nejerateein nihane. Itolere cacha aina jerichanejeein ita belaain nihane caohachae. Chaenchu raotojoeein caohatiin rai suujua coaraain, cotailanaala relaain ²⁵raotonu que cuain cacha suujuateein nihane caohachae. Caitono tocohaneein nihane jerecurenaha tabaaurune nihaniatiin, acaauru suujuateein acaauru suujua corenaa nainereein Cana Coaunera. ²⁶Inae nitohaneein acaauru

suujua coriha Cana Coauneranete, erenaa rauhi coitucuuruhane caohachanajeein nichotiha cuurureein Moconajaera caje.

**Naaonjoaante curureein cana janonaa satono rai coaiteen cajihah
turuhelalajihah Jesocurisiton bana.**

3 ¹Aonaute coitucuhi. Cana janonaa satonohelalaje raite, Cana Coaunera coitucuuraera cairichaeriin rerohecaa cuurureein Cana Coaunera coitucuruhi.

²Nitohaneeurite nelaetoha nocoetiin, jataain coriqui mucunaa coacuhin leeochaauru que necohasitaain, ita cotaain, nihechu fojiaraauru ere tonoraelanaala, nechu jataain aansai ataibinaen rijijieein Cana Coaunera Ere tonoraelanaala niha cuururein. ³Chaen techu necairchanacaauru coroatajanena coacuelanaala, casajenetiin, baaso ichana jerecuruhane suujua coaraelanaala ichaain, naaonjoaan cuurureein. Chaen techu nechu aansai ataibinaen rijijieein itolere ichaonaa caohacha aina nejerateein, naaonjoaan cuurureein.

⁴Chaen techu itolere coitucuha nocoetiin niicha jerei ichaain niha cuurureein, Cana Coaunera arinaa coacuelanaala. ⁵Baaso neein ichaohinte Cana Coaunera coitucuha nocoetoha cuurureein.

Coa nitohanai cacha raa. ⁶Nabana raichene jana, nechu aaso ene cojaoelorohe coritaain nihane coataa. Nitohaneeurite, suujua coaraelanaala niicha ichana jerei ichaain neeururein. ⁷Itolere banate niqui nerelaaurureein, nete chabana ichaonaa rauhi coitucuurenereein.

⁸Charijieein teeinti Moisesa ere tonoraurene nii coroatajai benanecuruhanesi, Jambresi, naaonjoaanri. Nii rijijieein techu Cana Coaunera Ere Rauhi tonoraurenereein nitorijianei

cachaauru. Naasaaheca acaauru suujua cuhanena jaunte, Cana Coauneraacha tei ichaonaa rauhi aasaanena jerecurureein.⁹ Jataain chatohanai ichacururiaain, nechu aasoneeojoaaunruhane coitucuururichaain saain cachaaurune jaun. Charijeein teeinti aihure nii Moisesa ere tonoraauruhi. Nii rijijieeinte situha cuurureein nitohaneeuri.

**Timoteeo suujuatiha
necairichanaa que Faborone**

¹⁰Ichelaanune tocohaneeinte chuhisi caohachaain neei. Chaen techu cachaauru relaanune jaan coitucuhin, quichao coitucuhin, camijaneeon coitucuhin, esenetaain quiicha belaai coitucuhi. Chaen techu neunaa casuujuane coitucuhi.¹¹ Chaen techu caniha nejerateeruhane jana abaantaa-nune coitucuhi. Antioquiha, Iconia, Listra neein curuajaihuri neseeuru nihanune janate, caniha nejerateein carerojoeacaauruhane jana, jianacoo camitaa Cana Coaunerane coitucuhi.

¹²Esinae rauhijiriina caa aitoon. Jesocurisito ere tonorana jereraaurute rerohecaa cuurureein niqui, nete¹³raajenihane necairichaa cuurureein nechu aansai casajeeuru. Nechu jataain nii rijijieeinte ita coritajeein jelai amuritoheriin necairichaa cuurureein nechu jataain casajene jaun

¹⁴Ii laen rauhijiriin nii que nerelaaina jaun iicha esenetai sacuu. Iite nii ichelaera coitucuhi.¹⁵ Canaanai neeine caje coaauneeinte, Cana Coaunera Quiricha coitucuhi. Nii Cana Coaunera Quiricha que nerelaain esenetaaiche-nete, jianacoo inara tereein Jesocurisito.

¹⁶Satiinte Cana Coaunera tenojoinneein ne Cana Coaunera Quiricha. Acate cacha relaaín, cacha suujuateein, cacha suuja raujiaín, naaonjoainu que nelate,

ichaonaa rauhi coitucuhin caohachaain ichaoha cachane coina.¹⁷ Itolere Cana Coaunera jereno hin amihanenaa ichaain niha Cana Coaunera coitucuurerane coina.

“Atiin aohana jerecurenihā cachaaurune nihanatiin beeū,” naa Faborone

4 ¹Cana Coaunera aina nii turuha uhenenu, nii cau chauratane que nenacaauru ichaonacaauru, saain onacaauru, naaonjoaihunri rucuheranu notaracaena caa mijiaainetiin eletoaaun Cana Coaunera Ere beebejeeine coina. ²Atiin aohana jerecurenihā cachaaurune nihanatiin rauhijiriin beeute esenetaauruhine. Baaso ichacuruhane raotojoeein raujiaain cuaain suujuatenajaau,³ inae ecu tihane bana erenaa rauhi aohana jerecurenerichaaine jaun. Nitohaneeinte, baasoneein coacuhin arajiin acaauru relaeranu ariha cuururein, acaauruhacha jerei tocohaneein baaso que relanajaeraanu que. ⁴Nitohaneeinte erenaa rauhi aohana jerelanaala que janoriin amuurureein. Amuhin joaenreein casajeeicha esenetaain tonoraain raaje necairichaaureein.⁵ Il laen ishuujuua coaraain necairichanaa abaantaain Cana Coaunera Ere beebejeeu, jianacoo osa caje mituhin neeuruha esenetaaurerane coina. Nitohaneein caohatiin chamijaneeon ichaau.

**Inae Cana Coaunera tenojoin
amihanenaa jitaanu**

⁶Inae ichuunejeeonriha ohanune que tihane.

⁷Inae Cana Coaunera tenojoin amihanenaa jitaanu jianelanaala rauhijiriin ichaain.⁸ Inae nerichaain canu amihaneeo core, caque banihateen Cana Coauneraacha rucujuei,

acaachana inae caa cohajeeun. Inae turuha nii Cana Curuaanaa Joesio, caohacha nejesina ichara neein nenaanete, Aca nii canu amihaneeo coretereein. Coatiha canuhacha rai coreterinaain. Satiin nii turu jereein cohajeraauru rai netonaite coretereein.

Saatono

⁹Cacoharaa uu atiin chajaojoaain.
¹⁰Caquete jaoleque Demasi, caa chauratane que nenacaauru itolere rucuhele cautenu rijiheru jerihana jaun. Nii jaunte naain Tesalonecau cue. Jana Cresentete Galasia bataneu cue. Jana Titote Dalmasia bataneu cue. ¹¹Acaihanejein Locasichate caniha ne cau. Maroco ariin cotijiaain ijiniichaain uhaau. Acate laen camijianeo que cacorataanena naine.

¹²Tiquicona laen letoaun Efesoo.
¹³Toroasihu nihanune banana Carpo loreri asaae quela ratirihunlu, uhaau carai uhine. Chaenchu nii canu quirichaaaru nii quiicha laenajacoaine maajeein uhaau.

¹⁴Nii coata que amihanenaa Alejaandorote, jataain baaso neein caete niqui, nete inae cacoceraterreein Cana Curuaanaa. ¹⁵Coaraau. Necoeraain neeu, Cana Coaunera Ere- canaacha beebejei que nejeratihana jaun.

¹⁶Camucuhin, cacaje bajaruruha cocoainanacaaihurine janate, cajaohin

caratiriin amuure satiin. Nii coreniha jiaonriha chatohaneein tenajaa Cana Coaunerane.

¹⁷Nii janate, canu coroatajaneein casuujuu lararajie Cana Curuaanaa. Nii jaunna, itolere caa chauratane que nenacaauru Jorio niheichuru rai Cana Coaunera Ere beebejeeun, jianacoo neeu ruha esenetaaurerane coina. Nitohaneeinte necha aansai ataibinaen leeon ujuaae caje jichorocoain jianacoon caete Cana Curuaanaa. ¹⁸Itolere baaso cajete canu mitaain canu beraicheein, aina dedeeu nihanune coina. Coanete Cana Curuaanaa coroajeein belaihacache inoaenlu netiin. Nitohaneein neeine.

Cana Coaunera esenetaeraauru rai necoiba Faborone

¹⁹“Inara coaaujiha jera Faboro” naain beeui, Firisila, Aquila, Onesiforo araaihuru, naaonjoaihunri rai.

²⁰Coriintoote nedae Erasto. Jana Torofimona ratirihun Miletoo, cunaithhana jaun. Naineeine elohena ajiniha uu. ²¹Eobolo, Poreente, Lino, Cularia, naaonjoaihunrite ii coaacure. Chaenchu saain cana nejeraauru Cana Coaunera coitcuurerate ii coacute.

²²Ii aina neeine cana Curuaanaa Jesocurisito. Satiin inara belaain inara coroatajaneeine attiin Cana Coaunera.

Nitohaneein neeine.